

Kvalitetssikring af indberetninger af vaskebjørn til Vildtudbyttestatistikken for jagtsæsonen 2012/13

Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 10. juni 2014

Tommy Asferg

Institut for Bioscience

Rekvirent:
Naturstyrelsen
Antal sider: 6

Faglig kommentering:
Aksel Bo Madsen
Kvalitetssikring, centret:
Poul Nordemann Jensen

AARHUS
UNIVERSITET

DCE - NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Tel.: +45 8715 0000
E-mail: dce@au.dk
<http://dce.au.dk>

Indhold

Baggrund	3
Materiale og metode	3
Resultater	3
Diskussion og konklusion	5
Referencer	6

Baggrund

Ifølge den officielle vildtudbyttestatistik blev der nedlagt 21 vaskebjørne i Danmark i jagtsæsonen 2012/13 (Asferg 2013a). Naturstyrelsen (NST) har bedt DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet om at undersøge og kvalificere disse indberetninger, dvs. søge at få oplysningerne bekræftet og herunder fastslå, om dyrene er nedlagt i Danmark, og i så fald hvor. En lignende undersøgelse er tidligere gennemført for indberetningerne af vildsvin (Asferg 2013b). NST har endvidere bedt DCE udtale sig om, hvorvidt der i Danmark kan være tale om en etableret bestand af vaskebjørne, og i givet fald hvor.

Som led i overvågningen af invasive arter kom vaskebjørnen med på skemaet til brug for den lovpligtige, årlige indberetning af vildtudbytte fra og med jagtsæsonen 2012/13. Vaskebjørnen er naturligt hjemmehørende i Nord- og Mellemamerika, men blev introduceret til Europa i 1934, hvor to par blev udsat i en skov i Hessen i Tyskland. Herfra har arten bredt sig og forekommer nu spredt i hele Tyskland samt i Polen, Holland, Belgien, Luxembourg, det nordlige Frankrig, Schweiz, Østrig, Tjekkiet, Slovakiet og dele af det tidligere Sovjetunionen. Væksten i den tyske bestand har været størst i og omkring den oprindelige udsætningslokalitet, og forholdsvis beskeden i Slesvig-Holsten, dvs. nærmest Danmark. I Dansk Pattedyratlas, der udkom i 2007, blev det skønnet, "at en invasion over grænsen op i Danmark fra Tyskland næppe er sandsynlig foreløbig"; dette blev begrundet med, at kun 0,03 % af det samlede tyske jagtudbytte på i alt 24.000 vaskebjørne i sæsonen 2004/05 blev nedlagt i Slesvig-Holsten (Baagøe & Ujvári 2007).

Materiale og metode

Efter sæsonen 2012/13 indberettede 14 jægere et samlet udbytte på i alt 16 vaskebjørne. Når der bliver korrigeret for manglende indberetninger, bliver det totale udbytte på i alt 21 vaskebjørne (jf. Asferg 2013a).

De 14 jægere blev forsøgt kontaktet pr. telefon via numre fundet på internettet. Der blev fundet et eller flere numre på hver jæger, og det lykkedes at komme i kontakt med alle undtagen en enkelt. Alle de kontaktede jægere svarede meget velvilligt og positivt på henvendelsen.

Jægerne blev bedt om at bekræfte, at de havde nedlagt vaskebjørn, og at det var sket i den angivne kommune; derudover blev de bedt om muligt at oplyse køn og alder på den nedlagte vaskebjørn foruden måned, jagtmetode og biotoptype samt fortælle om erfaringer med vaskebjørne i Danmark i øvrigt.

Resultater

Bekræftelse af nedlagte vaskebjørne

Ti af de fjorten jægere, der havde indberettet vaskebjørn, bekræftede at have nedlagt i alt 12 vaskebjørne (Tabel 1). Tre jægere oplyste, at der var tale om fejl. Den sidste vaskebjørn kunne hverken be- eller afkræftes, da det ikke lykkedes at kontakte den pågældende jæger.

Blandt de 12 vaskebjørne, der blev bekræftet, var der en enkelt, der var anført i forkert kommune, Jammerbugt i stedet for Aalborg (Tabel 1). De 12 vaskebjørne blev nedlagt i 10 forskellige kommuner, to sjællandske og otte jyske, men ingen fra Fyn eller de mindre øer.

Tabel 1. Fordeling på kommuner af 16 indberettede vaskebjørne fra jagtsæsonen 2012/13. Se forklaring i teksten.

Dyr nr.	Vaskebjørn bekræftet	Kommune	
		Indberettet	Bekræftet
1	Ja	Gribskov	Ja
2	Ja	Slagelse	Ja
3	Ja	Aabenraa	Ja
4	Ja	Tønder	Ja
5	Ja	Esbjerg	Ja
6	Ja	Varde	Ja
7	Ja	Norddjurs	Ja
8	Ja	Viborg	Ja
9	Ja	Viborg	Ja
10	Ja	Viborg	Ja
11	Ja	Vesthimmerland	Ja
12	Ja	Jammerbugt	Nej, Aalborg
13	Nej	Frederikssund	Nej
14	Nej	Holbæk	Nej
15	Nej	Guldborgsund	Nej
16	???	Kolding	???

Køn og alder

Der blev oplyst køn på ni vaskebjørne, to hunner og syv hanner. Kun enkelte jægere havde bemærket eller været i stand til at skelne, om der var tale om årsunger eller voksne dyr.

Jagtformer

Der blev oplyst jagtform for 12 af vaskebjørnene: Syv blev skudt, fire fældefanget og en enkelt var trafikdræbt.

Tidspunkt på året

Jægerne havde generelt ikke noteret sig måneden for nedlæggelsen af vaskebjørnene, så de fleste angav intervaller på to eller flere måneder, men tilsammen spredt over hele året.

Lokalitet/Biotype og vurderet oprindelse

Syv af de 12 bekræftede vaskebjørne blev fanget/nedlagt i eller ved beboelse og bygninger, bl.a. i hønsehus/dueslag (Tabel 2). Herudover blev to fanget/nedlagt i skov/plantage og to i eng/mose/sø/vandløb. Den sidste vaskebjørn blev fundet trafikdræbt.

Jægerne blev bedt om deres helt subjektive bedømmelse af de bekræftede vaskebjørnes oprindelse, dvs. om der var tale om undslupne eller vilde dyr. Ti af dyrene blev vurderet, den ene halvdel som undslupne og den anden som vilde (Tabel 2).

Tabel 2. Fordeling på lokalitet/biotype af 12 bekræftede vaskebjørne samt fordeling i forhold til vurderet oprindelsesstatus som undsluppet eller vild.

Lokalitet/biotype	Undsluppet	Vild	Ved ikke	Total
I/ved beboelse	1		1	2
I/ved udhusbygninger	1	2		3
I/ved hønsehus, dueslag og lign.	1	1		2
I/ved udsætningsplads for vildtfugle				
Skov/plantage	1	1		2
Eng/mose/sø/vandløb	1		1	2
Andet		1		1
Total	5	5	2	12

Diskussion og konklusion

I jagtsæsonen 2012/13 var vaskebjørnen for første gang med på skemaet til indberetning af vildtudbytte. I alt 14 jægere indberettede i alt 16 vaskebjørne, hvoraf 12 efterfølgende blev bekræftet af jægerne efter telefonisk henvendelse fra DCE/AU, Kalø. Tre af vaskebjørnene var fejlindberetninger, mens den sidste hverken kunne be- eller afkræftes, da det ikke lykkedes at komme i kontakt med den pågældende jæger. Det har tidligere vist sig, at det ikke er alle jægere, der "opdager" en ny vildtart på vildtudbytteskemaet den første sæson, hvor arten er med på skemaet. Om dette også er tilfældet for vaskebjørnen, kan kun tiden vise, men der har været en massiv informationskampagne for at gøre jægerne opmærksomme på ændringerne.

For de 12 bekræftede vaskebjørne var kommuneangivelsen rigtig for de 11. Den sidste blev korrigeret fra Jammerbugt til Aalborg kommune. Dyrene var fordelt på to sjællandske og otte jyske kommuner. Alle de bekræftede vaskebjørne var således nedlagt i Danmark, så selvom materialet er spinkelt, er der ikke noget der tyder på, at udbyttetallet inkluderer et væsentligt antal dyr nedlagt i udlandet, som det viste sig at være tilfældet for vildsvin, hvor 14 % af det samlede udbytte i virkeligheden var vildsvin nedlagt uden for Danmarks grænser (Asferg 2013b).

Jægernes vurdering af vaskebjørnenes oprindelse er behæftet med stor usikkerhed. Dels har de fleste jægere yderst begrænsede erfaringer med vaskebjørne og dermed et dårligt vurderingsgrundlag, dels er der flere samstemmende beretninger om, at selv vaskebjørne, der har været holdt i fangenskab i en årrække, stadig besidder adfærd og instinkter, som gør det svært at erkende dem som undslupne, når de senere bliver observeret, fanget eller skudt i naturen. Når hertil lægges et forbehold for det meget spinkle materiale i denne undersøgelse - og for at rubrikken til indberetning af vaskebjørn ikke er blevet overset i væsentligt omfang - ser det fortsat ud til, at forekomster af vaskebjørn i den danske natur primært skyldes undslupne kæledyr, i hvert fald når det gælder forekomster i det nordlige Jylland og på Sjælland og Lolland-Falster. Når det gælder de syd- og sønderjyske kommuner bliver vurderingen mere usikker. Bestanden af vaskebjørn i Slesvig-Holsten er stadig på lavt niveau i forhold til det øvrige Tyskland; fx blev der kun nedlagt 44 vaskebjørne i sæsonen 2011/12, hvilket var 30 % lavere end den foregå-

ende sæson (Anon. 2012). Det betyder naturligvis ikke, at der ikke vil ske en indvandring af vaskebjørne fra Tyskland til Danmark, men hvis indvandringen var "massiv" ville man forvente, at der ville blive nedlagt vaskebjørne i flere af de Sønderjyske kommuner, end det er tilfældet p.t.

Der er heller ikke noget i materialet, der tyder på, at der noget sted i landet findes så mange fritlevende vaskebjørne, at det giver mening at tale om en bestand. Enkelte gange er der gjort observationer i naturen af en vaskebjørnehun med 2-3 unger. Det er heller ikke i sig selv et endegyldigt bevis på, at der er en bestand i det pågældende område.

Referencer

Anon. 2012. Jagd und Artenschutz. Jahresbericht 2012. – Ministerium für Energiewende, Landwirtschaft, Umwelt und ländliche Räume des Landes Schleswig-Holstein. 150 sider.

Asferg, T. 2013a. Vildtudbyttestatistik for jagtsæsonen 2012/13. – Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet. 9 sider.

Asferg, T. 2013b. Indberetning af vildsvin til Vildtudbyttestatistikken for sæsonen 2011/12. – Notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet. 7 sider.

Baagøe, H.J. & Ujvári, M. 2007. Vaskebjørn *Procyon lotor* (Linnaeus, 1758). – I: H.J. Baagøe & T.S. Jensen: Dansk Pattedyratlas. Gyldendal. Side 184-185.